

1950 Valvanna.

M a t k a k e r t o m u s .

Suomen Pankin johtokunta myönsi maaliskuun 14 pnä 1949 minulle 150 000 markan suuruisen stipendin Englantiin ja Pohjoismaihin tehtävää opintomatkaa varten. Opintomatkan tuli kestää kuusi kuukautta, syyskuun 1 päivästä 1949 helmikuun loppuun 1950. Opintomat kallani minun oli perehdyttävä sellaisiin ulkomaisiin lähteisiin, jotka ovat tarpeellisia valmistautuessa tutkimusta Suomen valtiontalouden kansantaloudellisista vaikutuksista vuosina 1945-1947. Edelleen minun tuli perehtyä asianomaisten maiden setelipankkien tilasto- ja research-osastojen toimintaan siinä määrin, että annettavan matkakertomuksen perusteella voisin selvittää, minkälaisia kysymyksiä niissä tutkitaan sekä minkälaisia tehtäviä pankin johtokunta ja johtokunnan jäsenet antavat niiden suoritettaviksi.

Joulukuun 31 pnä 1949 tekemäni anomuksen johdosta Suomen Pankin johtokunta pidi minulle tätä stipendimatkaa varten myöntämänsä loman, joka olisi päättynyt helmikuun viimeisenä päivänä 1950, toukokuun loppuun 1950 asti.

Matkustin syyskuun 6 pnä 1949 Lontooseen, jossa oleskelin aina huhtikuun 23 päivään 1950 asti. Kirjoittauduin Lontoon Yliopistoon (The London School of Economics and Political Science) varsinaiseksi opiskelijaksi ns. yleiselle täyskurssille (General Full Course), joka oikeutti minut valitsemaan vapaasti tarpeisiini soveltuvat luentosarjat ja seminaarit. Opiskelin yliopistossa sekä syys- että kevätlukukauden ja sinä aikana seurasin seuraavien opettajien opetusta:

- Prof. L.C.Robbins (yhdessä prof. F.A.Hayek'in ja prof. J.E. Meaden kanssa): Kansantaloustieteellinen seminaari (2 lk.);
- Prof. L.C.Robbins: Kansantaloustieteellisen analyysin yleiset periaatteet (2 lk.);
- Prof. F.W.Paish: Viimeaikainen taloudellinen kehitys (1 lk.);
- Mr. R.C.Tress: Finanssipolitiikan periaatteet ja käytäntö (2 lk.);
- " " " : Kansantulo ja -finanssit (2 lk.);
- Mr. J.S.G.Wilson: Rahateoria (2 lk.);
- Mr. R.Turvey: Säästämisen, investoinnin ja tuotannon teoria (2 lk.);
- Mr. G.S.Dorrance: Kansainvälinen rahatalous (1 lk.);
- Mr. D.J.Morgan: Kansainvälinen kauppa (1 lk.);
- Prof. F.A.Hayek: Taloustieteellisen ajattelun kehitys vuoteen 1870 (1 lk. osittain);
- Mr. H.S.Booker: Kansantulo ja kansanomaisuus: (1 lk.);
- Mr. R.Chapman: Englanninkielen rakenne (2 lk.); sekä
- " " " : Englanninkieli vieraana kielenä (2 lk.).

Neuvonantajani (adviser) oli molempina lukukausina finanssiopin opettaja, Mr. R.C.Tress, jonka kanssa lukuisia kertoja keskustelin tutkimuksiini liittyvistä kysymyksistä. - Sekä lukukausien aikana että loma-aikoina saatoin käyttää yliopiston kirjastoja ja lukusalia.

Edellämainitun lisäksi seurasin tilapäisesti eräiden muiden opettajien opetusta sekä yliopistossa vierailevien professoreiden esitelmiä (jälkimmäisistä mainittakoon prof. Alvin Hansen Harvard'in Yliopistosta).

Yliopisto-opetuksen ohella opiskelin 25 tunnin opetussarjan käytännön englanninkieltä The London School of English and Foreign Languages-nimisessä kieliopistossa.

Oleskellessani Lontoossa vierailin saamani tehtävän mukaisesti myös Englannin Pankissa sekä sen Ulkomaanosastolla (Overseas and Foreign Department) että Tilasto-osastolla (Statistical Office). Edellisellä tapasin sen varajohtajan, Mr. O'Brien'in, neuvonantajan, Mr. Wright'in, konttoripäällikön, Mr. Parker'in, Skandinavian ryhmän johtajan, Mr. Thomas'in, sekä hänen apulaisensa, Mr. Turner'in. Tilasto-osastolla tapasin sen johtajan, Mr. Nightingale'n, sekä Mr. Lucas'in

kotimaan ryhmästä. Selvityksen Ulkomaanosaston ja Tilasto-osaston toiminnasta olen esittänyt liitteessä.

Lontoosta matkustin huhtikuun 23 pnä 1950 Pariisiin kautta Köpenhaminaan. Täällä vierailin Tanskan Kansallispankissa tavaten Sihteeristöstä konttoripäällikkö Svend Anderson'in sekä valtuutettu Hollensen'in. Tarkempi selostus Sihteeristön toiminnasta on esitetty liitteessä.

Köpenhaminassa tapasin edelleen tri Jørgen Geltingin, joka on kansantaloustieteen opettajana Köpenhaminan Yliopistossa sekä samalla asiantuntijana ministeri Buhl'in alaisessa Taloudellisessa Sihteeristössä. Sain tri Geltingiltä useita arvokkaita neuvoja tutkimuksiini liittyvissä kysymyksissä.

Köpenhaminasta matkustin toukokuun 10 pnä Osloon. Täällä vierailin Norjan Pankissa sen Tilasto-osastolla tavaten konttoripäällikkö Alf Eriksen'in ja valtuutettu Skjaeveland'in. Selostuksen Tilasto-osaston toiminnasta olen esittänyt liitteessä.

Oslossa tapasin myös Tilastollisen Keskustoimiston kansanbudjettiosaston päällikön, toimistopäällikkö Odd Aukrust'in, jonka kanssa minulla oli useita keskusteluja kansanbudjetoinnin käytäntöön liittyvistä kysymyksistä. Samasta asiasta olin keskusteluissa edelleen sihteeri Elsås'in kanssa Kauppaministeriöstä sekä sihteeri Schiøtz'in kanssa Tilastollisesta Keskustoimistosta.

Oslosta matkustin toukokuun 22 pnä Tukholmaan. Täällä vierailin Ruotsin Valtionpankissa, jossa tapasin Taloudellisesta Sihteeristöstä sen vt. osastonjohtajan, kamreeri Garen'in sekä maisterit Wrangmark'in ja Fjällander'in. Selostukseni Taloudellisen Sihteeristön toiminnasta olen esittänyt liitteessä.

Tukholmasta matkustin toukokuun 26 pnä 1950 Helsinkiin
päättäen popintomatvani toukokuun 27 pnä 1950.

Helsingissä, kesäkuun 21 pnä 1950.

Heikki Valvanne.

Heikki Valvanne
fil.maist.
Suomen Pankin talous-
tieteellisen tutkimus-
laitoksen nuorempi
tutkija.

Liitteitä 1 kpl.

Selonteko Englannin Pankin sekä Skandinavian
maiden keskuspankkien tilasto- ja research-
osastojen toiminnasta.

I. Englannin Pankki.

Englannin Pankissa tilasto- ja tutkimustyö on osaksi Tilasto-
osaston (Statistical Office), osaksi Ulkomaanosaston (Overseas and
Foreign Department) asiana.

a. Tilasto-osasto.

Tilasto-osasto jakautuu 8 ryhmään, joista ryhmä 1 käsittelee
Englannin raha-asioita (Home Finance) ja ryhmät 2-8 ulkomaan asioita
(Overseas Finance). Koska ryhmä 1 on juuri se elin - ja ainoa elin -
Englannin Pankissa, jonka toimintaan Suomen Pankin tilasto-osaston
toiminta on verrattavissa, esitettäköön tarkemmin työala ja työnjako
tässä ryhmässä.

Ryhmä 1 jakautuu 3 alaryhmään, joiden työala on seuraava:

Alaryhmä I: Julkinen talous
Valtion tulot ja menot
Kansantulo ja kansanmeno
Valtionvelka
Budjetin ulkopuoliset rahastot
Kuntien finanssit
Sosiaalihuolto
Vakuutustoiminta
Tilastokokoelmat
Tilasto Kansainvälisestä valuuttarahastosta
Kultatilasto

Alaryhmä II: Pankit

Englannin Pankki
Clearing-pankit
Sodanjälkeinen pankkitilasto
Liikkeessä olevat setelit ja kova raha
Raha- ja vekselikorot
Säästäminen ja säästöpankit

Alaryhmä III : Yhtiöitten finanssit

Pörssi
Yhtiöitten voitot
Osakeannit
Tuotanto
Hyödykkeet
Työllisyys ja palkat
Elinkustannukset

Kukin ryhmän 1 alaryhmä seuraa juoksevasti työalansa puitteissa Englannin taloudellista kehitystä ja pitää siitä omiin tarkoituksiinsa juoksevaa tilastoa. Vastaavalla tavalla ulkomaan ryhmät 2-8 seuraavat ao. ryhmään kuuluvien maiden taloutta, joskin hieman suppeammissa puitteissa.

Tilasto-osasto laatii itse kolme alkuperäistä tilastoa, nim. tilaston ulkomaiden tileillä tapahtuneista puntasiirroista, tilaston puntataseista (sterling balances) ja tilaston sijoituksista ulkomaille. - Vuoteen 1945 asti tilasto-osasto toimitti tilastojulkaisua. Siitä lähtien osastolla ei ole ollut omaa julkaisua, mutta se vastaa virallisen tilastojulkaisun, Statistical Digest, finansseja koskevasta osästä. - Tilasto-osasto laatii virallisen maksutaseen yhteistoiminnassa Treasury'n kanssa.

Tilasto-osasto vastaa jatkuvasti sekä johtokunnan että eriasteisten neuvonantajien (advisers) tekemiin kyselyihin ja tiedusteluihin, jotka vaihtelevat päivä päivältä ja saattavat koskea mitä hyvänsä Englannin tai ulkomaiden taloudelliseen kehitykseen ja tilaan liittyvää seikkaa. Asian luonteesta riippuen näihin kyselyihin vastataan joko suullisesti tai muistioin. Esimerkkinä siitä, minkälaisia kysymyksiä johtokunta ja neuvonantajat esittävät osastolle, mainitakoon seuraavat: dominioiden puntasaatatavat, ulkomaisten pankkien saatavat, valtionvelan jakautuminen eri omistajille, kullantuotanto, osakekurssien kehitys, kotimaisten liikepankkien tila, valtion todelliset tulot ja menot, maksutaseen kehitys, sijoitukset ulkomaille jne. Muistiot eivät koske yksinomaan aikaisempaa kehitystä vaan sisältävät tarvittaessa myös ennakoarviointeja.

Tilasto-osasto on läheisessä yhteistyössä Treasury'n kanssa ja auttaa hallitusta mm. maksusopimusneuvotteluissa.

b. Ulkomaanosasto.

Ulkomaanosasto, jonka työalaa kuuluvat kaikki muut maat mutta ei Englanti, jakautuu ryhmiin maanosittain ja etupiireittäin. Ryhmän 2 alaryhmä b on Skandinavian ryhmä, johon kuuluvat Ruotsi, Norja, Tanska, Islanti ja SUOMI.

Kukin ryhmä seuraa juoksevasti ao. maan tai maiden keskuspankkien toimintaa sekä talouselämän kehitystä, erityisesti raha- ja luotto-olojen, maksutaseen ja valtiontalouden kehitystä sekä kauppaja maksusopimuksia. Ryhmä pitää omiin tarkoituksiinsa juoksevia tilastoja mm. keskuspankin taseista sekä hyvin yksityiskohtaisia tilastoja kauppasopimuksista ja maksusopimuksista. (Samassa yhteydessä seurataan varsin tarkasti sanomalehtien perusteella myös poliittisen tilanteen kehitystä ao. maissa.)

Ryhmä laatii johtokunnalle ja neuvonantajille jatkuvasti muistioita lähinnä valuuttatilanteen kehityksestä sekä maksusopimuksista ja kauppasopimuksista. Ryhmä laatii myös ehdotukset ao. maiden kanssa tehtäviksi maksusopimuksiksi ja ottaa osaa maksusopimusneuvotteluihin.

Ryhmä laatii muistioita yllä esitetyistä kysymyksistä ei ainoastaan pankin johdon niitä pyytäessä, vaan myös ~~skip~~ sekä informatiomielessä (näitä muistioita jaetaan toisaalta niiden pankin virkamiesten luettaviksi, joiden tulee ko. kehitystä seurata tai se tuntea, toisaalta muille keskuspankeille) että aloitteiden ja ehdotusten tekemiseksi. Ryhmän tarpeelliseksi katsomat aloitteet ja ehdotukset annetaan neuvonantajille, jotka eivät ole hallinnollisia vaan keskuspankipolitiikkaa hoitavia virkamiehiä ja jotka harkintansa mukaan vievät aloitteet edelleen johtokunnan tietoon.

Mainittakoon vielä, että Ulkomaanosasto on läheisessä yhteydessä Treasury'yn, jonka välityksellä se on yhteydessä edelleen Kauppa-ministeriöön.

Ulkomaanosaston suuruuden kuvaamiseksi mainittakoon yksityis-

kohtana vielä, että sillä on tätä nykyä n. 60 miespuolista ja n. 70 naispuolista työntekijää.

2. Skandinavian maiden keskuspankit.

Tilasto- ja tutkimustyötä hoitaa Tanskan Kansallispankissa Sihteeristö, Norjan Pankissa Tilasto-osasto ja Ruotsin Valtionpankissa Taloudellinen Sihteeristö. Näiden tehtävät ovat hyvin suuressa määrin samankaltaiset. Niiden kunkin päätehtävänä on 1) seurata kotimaisen ja ulkomaisen sanomalehdistön, aikakauskirjojen ja kirjallisuuden välityksellä kaikkia ao. keskuspankkia kiinnostavia kysymyksiä, 2) seurata juoksevasti kotimaisia ja ulkomaisia virallisia ja muunmaaisia tilastoja, 3) toimia yhdyselimenä ao. maan taloudellista kehitystä koskevien tietojen antamiseksi ennenkaikkea Kansainväliselle Valuuttarahastolle ja Kansainväliselle Jälleenrakennuspankille, mutta tilapäisesti myös muille laitoksille, 4) laatia kotimaan ja ulkomaiden raha- ja finanssipoliittista kehitystä selvittäviä muistioita, sekä 5) valmistella selvitykset sellaisiin kysymyksiin, joita valtion viranomaiset saattavat esittää pankille. Lisäksi näiden osastojen yhteisiä tehtäviä on mm. vuosikertomusten sekä niihin sisältyvien taloudellisten katsausten laadinta, omaa pankkia koskevien tilastojen laadinta, pankin kirjaston hoito jne.

On paikallaan mainita, että yllä luetelluista tehtävistä on vastausten laatiminen Kansainvälisen Valuuttarahaston ja Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin taholta esitettyihin tiedusteluihin muodostunut viime aikoina varsin keskeiseksi ja samalla suuritöiseksi.

Puheena olevien keskuspankkien tilasto-osastojen erikoispiirteistä mainittakoon seuraavaa:

a. Tanskan Kansallispankin Sihteeristö.

Sihteeristö laatii johtokunnalle hyvin usein muistioita johtokunnan esittämiin kysymyksiin, jotka koskevat useimmiten kotimaan

mutta saattavat koskea myös ulkomaiden taloudellista kehitystä. Esimerkkinä tällaisten muistioiden aiheista mainittakoon mm. työllisyyden kehitys, maksutase, lainaus ja valtiontalous. Edelleen Sihteeristö avustaa johtokunnan jäseniä kokoamalla ja muokkaamalla aineiston näiden eri yhteyksissä pitämiä puheita ja esitelmiä varten. Sihteeristön jäsenet edelleen edustavat Tanskan Kansallispankkia erilaisissa valtion komiteoissa ja neuvottelukunnissa, kuten esim. kansanbudjettitoimikunnassa. Missä laajuudessa Sihteeristön jäsenet osallistuvat yllä lueteltuihin tehtäviin, riippuu luonnollisesti kunkin asianomaisen koulutuksesta ja asiantuntemuksesta.

Sihteeristön laajuudesta mainittakoon, että sen muodostavat johtaja (samalla pankin alijohtaja), konttoripäällikkö, valtuutettu, 3 nuorempaa kauppa-korkeakoulun käynnyttä virkamiestä sekä muutama naispuolinen konttoristi.

b. Norjan Pankin Tilasto-osasto.

Tilasto-osasto avustaa suoranaisesti johtokuntaa ja sen jäseniä vastaamalla muistioin näiden esittämiin, pääasiallisesti kotimaan talouselämää koskeviin kysymyksiin. Myös Norjan Pankissa Tilasto-osasto tarpeen vaatiessa kerää ja muokkaa aineiston johtokunnan jäsenten eri yhteyksissä pitämiä puheita, esitelmiä, lausuntoja ja kirjoituksia varten. - Tilasto-osasto edelleen toimittaa ja julkaisee informoivaa englanninkielistä julkaisua Norges Bank (Bank of Norway) Bulletin, joka tätä nykyä ilmestyy kuudesti vuodessa.

Tilasto-osaston muodostavat konttoripäällikkö, valtuutettu, pari nuorempaa kandidaattia tai opiskelijaa sekä muutama naispuolinen työntekijä.

c. Ruotsin Valtionpankin Taloudellinen Sihteeristö.

Taloudellinen Sihteeristö laatii muistioita johtokuntaa varten sekä pankkia että koti- ja ulkomaan talouselämää koskevista kysy-

myksistä, ei kuitenkaan siinä mitassa kuin vastaavat osastot Tanskassa ja Norjassa, koska tällaisia selvityksiä Ruotsissa laatii myös Suhdannetutkimuslaitos. Sihteeristö ei myöskään suuresti joudu avustamaan johtokunnan jäseniä aineiston keruussa. - Sihteeristö toimittaa neljännesvuosittain englanninkielisen monistetun julkaisun Survey of the Economic Development in Sweden.

Taloudellisessa Sihteeristössä on johtaja, 4 kandidaattia, 2 taloustieteen opiskelijaa sekä tarvittava naispuolinen konttorihenkilökunta.

ALTIO FINSKA STATEN